

Kapitola I

Teorie doktora Vlacha

Svatba tety Kateřiny

Strýc František

Podivuhodné námluvy

Saturninova teorie o slečně Barboře

Ačkoliv nemám rád všechna ta přirovnání a podobenství, kterými doktor Vlach proplétá své temperamentní řeči, uznávám, že na tom jeho názorném příkladu s kostelem, ženitbou a způsobem, kterým ženich pronese kýžené ANO, něco je.

Doktor Vlach totiž dělí kandidáty manželství na dvě skupiny. Představte si slavnostně osvětlený interiér chrámu, přední lavice obsazené postaršími tetami, strýci, pratetami, prastrýci, bratrance, sestřenicemi a kmotry, které lze vídat pospolu jen u příležitosti svateb nebo pohřbů. Svatebčané ženicha a nevěsty se nenápadně, avšak důkladně okukují a sem tam se dvě hlavy skloní k sobě a šeptají si pomluvy. Svátečně vyšňořená dítka jsou napomínána k důstojnému klidu hlasitě se rozléhajícím šepotem a nevěsta se ženichem stojí před oddávajícím právě v okamžiku, kdy má ženich pronést všemi napjatě očekávané ANO. V té chvíli se rozhodne, do které skupiny ženich patří. Jde-li o člověka bez fantazie, beze smyslu pro humor a dramaticky vypjaté životní situace, bez přílišného váhání ze sebe vypustí více či méně sevřeným hlasem dvojslabičný souhlas.

Dle doktora Vlacha existuje ovšem ještě druhá skupina – a jsem rád, že mne do ní dozajista nezahrnuje – jejíž čle-

nové se ve vypjaté chvíli před oltářem nejprve nechápavě podívají na oddávajícího, jako by zcela nerozuměli otázce, pak se s ještě tázavějším pohledem pootočí k dámě svého srdce po pravici, po dramatické pauze vytřeštěně pohlédnou na budoucí tchyni, aby pak po další dramatické pauze pronesli konečně své ANO hlasem, v němž zaznívá hrdinný tón nezdolného bojovníka s nástrahami osudu.

Doktor Vlach, domnívám se, si namlouvá, že by v případě sňatku patřil do této druhé skupiny a zdá se, že ze zcela nepochopitelných důvodů je na to hrdý. Zřejmě se domnívá, že takový dětinský způsob zábavy je něčím, co je hodné obdivu. Je ovšem zcela zbytečné se s ním o tom přít. Slovní půtky s doktorem Vlachem nelze totiž nikdy vyhrát, ba domnívám se, že jediná osoba, která by možná po nezměrném úsilí dosáhla nerozhodného výsledku, by byla teta Kateřina. V tomto případě jde ovšem o předpoklad čistě hypotetický, neboť teta Kateřina jakoukoliv slovní výměnu s doktorem Vlachem již v zárodku utíná serií vzájemně nesouvisejících přísloví. Naposledy jsem toho byl svědkem, když na prostý dotaz doktora Vlacha, která by nazvala módní kreaci, kterou má na hlavě, odpověděla, že „chudoba cti netratí, kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá, a kdo se směje naposled, ten se směje nejlíp“. Přitom jediný, kdo se smál, byl též přítomný dědeček, chichotající se ovšem distingovaně do dlaně.

Než mi osud přivedl do cesty Saturnina, nikdy bych ani náznakem nepomyslel, že může existovat ještě třetí skupina, jejíž členové po výše popsaných nechápavých pohledech a dramatických pauzách nakonec s povzdechem hodným

starověkého reka zavrtí hlavou, otočí se a bez jediného slova odkráčí úžasem oněmělou chrámovou lodí. Když jsem se o tom neprozřetelně zmínil doktoru Vlachovi, prohlásil, že takoví lidé jsou hodni obdivu, neboť mají nejen vytříbený smysl pro humor, ale též schopnost pevně držet osud ve vlastních rukou, což je v dnešní době něco zcela mimořádného. Osobně v tom sice vidím spíše velkou dávku hrubosti a neomalenosti a nechápu, co je na tom mimořádného a hodného obdivu, ale z důvodů svrchu zmíněných se do slovních půtek s doktorem Vlachem zásadně nepouštím.

Naštěstí ženich stojící po levici tety Kateřiny v kostele svaté Ludmily na Vinohradech patřil do skupiny první a jeho základní životní krédo, jak jsem se dozvěděl později, znělo „Tam, kde statné dubisko vyvrátí se i s kořeny, osika se toliko ohne“, takže se zdálo, že obřad proběhne bez jakéholiv incidentu, který by mohl doktor Vlach, pochopitelně spolu se Saturninem, obdivovat.

Teta Kateřina se k oltáři oblékla do šatů, jejichž vzhled vyprovokoval jinak velice tolerantního dědečka k výroku, že chytne-li stará stodola, bývají následky požáru děsivé, kdežto Saturnin se s významným pohledem na ženicha omezil na suché konstatování, že „aurum summi materies mali“.

Vy samozřejmě nejste uvyklí Saturninově sečtělosti, takže vás Horatiův citát, že „zlato je příčinou největšího zla“, může z úst sluhy poněkud překvapit. Navíc bylo jeho tvrzení jako obvykle poněkud přehnané, neboť nastávající strýc František, toho jména druhý, byl sice bohat, ale doposud mi nebylo známo, že by teta Kateřina již zcela zužit-

kovala důsledek přísloví „V nouzi poznáš přítele, v blaho-
bytu přítelkyni“.

Její první manžel, taktéž strýc František, byl milencem
věd, majitelem továrničky na čisticí prostředky a kata-
strofy, jak s obvyklým přeháněním říká Saturnin. Sni-
vec, jehož ideálem bylo mýdlo – skvost, vyrobené však
z bezcenných odpadků, zapřísáhlý abstinents a nekuřák,
který zemřel mezi dvěma kliky ve stáří 48 let, čímž na-
plnil přísloví, že kdo nekouří, nepije, zkrátka neholduje
prostopášnému životu a pravidelně cvičí, zemře mnohem
zdravější.

Nezanechal sice tetě Kateřině přílišné jmění, neboť lec-
cos obětoval na oltář vědy, čímž dozajista mínil své dětin-
ské chemické pokusy, ale přesto dostatek k pohodlnému
životu, jehož jedinou náplní byla starost o syna Milouše.
Tedy mohla by být, pokud by teta Kateřina neoplývala po-
vahou nutící ji starat se o vše a o všechny, kdož se dostali
do zorného pole jejího ostřížního zraku.

Budoucí strýc František byl též továrníkem, a to na roz-
díl od toho minulého továrníkem značně úspěšným. Jeho
podnikatelskými trumfy byly malé plechové konzervičky
plněné podivuhodnými ingrediencemi, které uspokojova-
ly v miniaturních dávkách žaludky snobských labužníků
a v míře mnohem větší továrníkova účetního.

Reklamu na značku NEOLA (Neodolatelné lahůdky)
bylo lze vidět ve všech módních žurnálech, ať už šlo o pas-
tu z kohoutích hřebínků s masovým rosolem a madeirou,
či o vyhlášenou skřivánčí paštiku a mnohé další kulinářské
podivuhodnosti.

*Po čase pak oznámil doktoru Vlachovi a mně, že se informace o složení skřivánčí
paštiky skutečně zakládá na pravdě a maso skřivánčí a koňské je vsutku míchá-
no v poměru půl na půl, tedy vždy jeden kůň, jeden skřivánek, jeden kůň, jeden
skřivánek.*

Doktor Vlach se o té skřivánčí lahůdce vyjadřoval velmi skepticky a pravil, že mu před léty prozradil jeden z dělníků, který byl nucen kvůli jakési nesrovnalosti opustit bránu továrny, že polovinu obsahu tvoří maso koňské, a nikoliv skřivánčí. Vzpomínám si, že Saturnina to tehdy velmi zaujalo a jal se ihned pátrat po potvrzení, či vyvrácení této pomluvy. Po čase pak oznámil doktoru Vlachovi a mně, že se informace o složení skřivánčí paštiky skutečně zakládá na pravdě a maso skřivánčí a koňské je vskutku mícháno v poměru půl na půl, tedy vždy jeden kůň, jeden skřivánek, jeden kůň, jeden skřivánek. Jak ovšem znám Saturnina, obávám se, že opětovně přeháněl.

František, toho jména druhý, byl mladším bratrem dávného dědečkova přítele lékaře, o němž nám dědeček kdysi vyprávěl zajímavý příběh. Dědeček, tehdy student elektrotechniky, pozval jednu mladou dívku do domu svých rodičů, kteří ovšem byli na zahraniční dovolené, a tak mu v rámci tehdy obvyklé mravopočestnosti nezbylo, než přizvat další osobu. Váhal sice nad prvotním nápadem, a to právě Františkovým bratrem, tehdy studentem medicíny, neboť šlo o mladíka urostlého a perspektivního, posléze však přišel na skvostný nápad, kterak případného soka vyřadit elegantně ze hry. Vzpomněl si totiž na jednoho profesora lékařské fakulty, proslulého rukopisem, který mohl sloužit coby ilustrační doprovod tvrzení, že opravdu nečitelný rukopis je ten, jenž je psán opilým lékařem na zadním sedadle autobusu perem ukradeným na poště. I vyrobil vzkaz, napsaný náhodnými klikyháky připomínajícími záznam zešilejšího elektrokardiografu a při přicho-

du Františkova bratra mu jej vsunul do ruky s poznámkou, že jej pan profesor prosí o drobnou laskavost.

Celé odpoledne pak mohl okouzlovat půvabnou dívku sám, neboť Františkův bratr seděl mlčky v rohu místnosti ve starobylém ušáku a střídavě zíral na papír a střídavě vyskakoval s výkřikem „Už to mám!“, aby zase po chvíli vytržení opět ustrnul v hlubokém zadumání. Posléze však přece jen vyskočil a se slovy omluvy, že jej pan profesor prosí, aby ihned zašel do laboratoře zkontrolovat teplotu jakéhosi přístroje, odešel. Půvabná dívka využila jeho odchodu k témuž, přičemž mezi dveřmi jedovatě dědečkovi pravila, že by si měl ze svého kamaráda vzít příklad a nebýt celé odpoledne tak domýšlivě upovídaný.

Teta Kateřina po vyslechnutí této dávné historky prohlásila, že „méně bývá často více“ a „mluviti stříbro mlčeti zlato“, pročez jí dědeček se škodolibým úsměvem odvětil, že Františkův bratr si nakonec tu dívku vzal, aby záhy zjistil, že „není všechno zlato, co se třpytí“. Načež se teta Kateřina urazila, neboť nemá ráda, když jí někdo na vodopád přísloví odpoví příslovím byt' jediným.

Ale abych se vrátil k probíhající svatbě. Při pohledu na svatební šaty tety Kateřiny jsem si představil, jak zcela jinak by se vyjímala ve svatebních šatech slečna Barbora a poněkud jsem se nad tou představou zasníl. Je zvláštní, že v duchu stále říkám Barboře „slečna Barbora“, ač si s ní již drahý čas tykám a od naší první schůzky u Národního divadla jsme v našem vztahu sice pomalu, ale jistě pokročili. Doktor Vlach by na to měl určitě nějakou zajímavou teorii, ale doposud jsem necítil a necítím potřebu dát mu

sebenepatrnější záminku ke spuštění stavidel jeho výmluvnosti na toto téma. Saturnin pak nedávno na můj poněkud zaobalený dotaz, zda se domnívá, že by slečna Barbora někdy v bližší či vzdálenější budoucnosti, čistě hypoteticky pochopitelně, zatoužila vstoupit do stavu manželského, odpověděl s podivuhodnou jistotou, že se tak nedomnívá, neboť s přihlédnutím k povaze slečny Terebové tato dozajista vyčká, až jí zcela zmizí ta malá jizva na levém koleně, následek to předložského úrazu na lyžích. Než jsem mu pak mohl odvětit, že svatební šaty bývají povětšinou natolik dlouhé, že zakrývají nejen kolena, s omluvou se střelhbítě odporoučel.